Leto LIX. Številka 6. V Ljubljani, v soboto 9. januarja 1926. Cena Din 1·50

SLOVENSKI NAROD

Izhaja vsak dan popoldne, izvzemši nedelje in praznike. — Inserati: do 30 petit à 2 D, do 100 vrst 2 D 50 p, večji inserati petit vrsta 4 D; notice, poslano, izjave, reklame, preklici beseda 2 D. — Popust po dogovoru. — Inseratni davek posebej. — „Slovenski Narod" velja letno v Jugoslaviji 240 D, za inozemstvo 420 D

Upravništvo: Knaflova ulica štev. 5, pritličje. — Telefon štev. 304.
Uredništvo: Knaflova ulica št. 5, I. nadstropje. — Telefon štev. 34.
Poštnina plačana v gotovini.

Položaj in naloge našega učiteljstva

O položaju in nalogah učiteljstva je v zadnjem času objavil prosvetni minister, g. Stepan Radić v seljaškem glasilu «Domu» nekaj nazorov, ki so potem tvorili izhodišče za časopisne in polemične članke širom države. Eni so se nato zaleteli v ministra, češ da zabranjuje učiteljstvu in srednješolskim profesorjem politično udejstvovanje, drugi so posamne njegove nazore odobravali, stvarno pa naše časopisje k temu vprašanju ni doprineslo nobene nove pobude in tudi sam prosvetni minister se je izognil konstruktivni misli, ter samo zapretil učiteljstvu, da se ne vmešava v politično delo. Učitelistvo da naj v prostem času vrši malo prostovoljnega dela v seljaških in vaških prosvetnih organizacijah. To je bila vsa modrost prosvetnega ministra.

Vredno pa je izpregovoriti o položaju in nalogah učiteljstva z nekoliko širšega in načelnega stališča. V tem oziru je jasno, da učiteljstvo s svobodomno šolsko naobrazbo višje kvalitete ne sme več v tisto podrejeno, nesvobodno in nesamostojno vlogo, kakršno ji je nekoč predpisovala SLS in kakor hoče ta stranka uvesti takoj, čim se dokoplje do oblasti ali celo do avtonomne Slovenije. Pod firmo vsemogočnosti vere naj izvršuje učiteljstvo vsa povelja klerikalne stranke, kakor je to že delalo. Kdor se ne vpreže v klerikalni strankarski in agitacijski voz od hiše do hiše, pride v hribe, bo umirovljen ali celo odstranjen iz šolske službe. Take «svobode» našemu učiteljstvu seve ne moremo želeti, ker je učiteljstvo že po svojem svobodnem poklicu, po svojem študiju bistveno poklicno zvezano s svobodnim življenjskim pojmovanjem, (kjer sme odločati le lastna vest, brez tujega, nasilnega vpliva ali pritiska). SLS pa mora bistveno zagovarjati nasilstvo napram svobodnemu učiteljskemu stanu, ker smatra prosvetno in vzgojno delo kot političen program, ki ga mora baje stranka «katoliške cerkve in vere» kratkomalo diktirati učiteljstvu. Na ta način je učiteljstvu odvzeta svoboda vzgojeslovnega študija in seve tudi svoboda vzgojeslovnih eksperimentov, brez katerih ni napredka tako učiteljstva kakor naroda.

SLS je bila vedno nasprotnica svobodnih učiteljskih in vzgojeslovnih stremljenj, ki je vse proglašala kot «svobodomiselne» in «framasonske zablode», da s temi krilaticami očrni naše učiteljstvo pred narodom.

Evidentno je, da si mora naše učiteljstvo, če hoče ostati na braniku svoje vzvišene pozicije med narodom, če se zaveda naloge, da vodi narod v čim večje globine prosvete in samostalne priprave za življenje, ohraniti absolutno svobodo svojega prepričanja v vseh vzgojeslovnih in strokovnošolskih zadevah in da mora odklanjati v teh stvareh vsako klerikalno diktiranje. Pripadništvo h klerikalni stranki ali ev. klerikalna strahovlada pa bi to samostalnost, ki je bistveno zvezana s samostalno vestjo in s samostalnim duševnim pristankom na najvišje ideale življenja in dela, kratkomalo pogazilo in odpravilo.

Kako močna pa je v resnici duševna strahovlada v klerikalni stranki, je razvidno iz konkretnega primera slovanskega bogoslužja, kjer zastopa stranka slepo, kar predpisujejo škofje s topo, omejeno in zagrizeno svojo trmo. To stališče stranke velja seve tudi za članstvo, ki se mu mora brezpogojno ukloniti. Kaj bi bilo šele z raznimi modernimi vzgojeslovnimi stališči, da je klerikalna stranka na oblasti! V nedolžnem bogoslužnem vprašanju, ki nima z vero in cerkvijo nobenega stika in ki bi vero in cerkev prav za prav še bolj popularizirale, zagovarja stališče, ki ni pravo in narodno, pa tudi ne cerkvenopolitično razumno!

Za učiteljstvo mora veljati absolutna svoboda in samostalnost glede vsega vzgojeslovnega in izobraževalnega udejstvovanja. Stranka, ki omejuje to svobodo, ni za učiteljski stan.

Naravno je, da bo učiteljstvo potem tudi na političnem terenu, za kar ima kot najmočnejši inteligentni predstavnik podeželja najboljšo legitimacijo, podpiralo tiste stranke, ki zagovarjajo s svojim naprednim, duševnim in nacijonalnim programom stališče absolutne svobode učiteljskega stanu in njegovega vzgojeslovnega dela po pravcih in smereh sodobno najnaprednejših narodov. Dandanes vre v vzgojeslovju tisoč novotarij prihaja na dan. Treba študija, asimilacije, prevzema teh izkustev, teh novotarij in prenosa na našo zemljo. Tak prenos pa more vršiti samo absolutno svobodno učiteljstvo brez klerikalnih in reakcijonarnih spon.

Demarša interesiranih držav v Budimpešti

Madžarski fašisti slave ponarejevalce kot plemenite in dostojne patrijote. — Madžarska še vedno v vojnem stanju.

— **Beograd**, 8. januarja. (Izv.) Kljub božičnim praznikom vlada v Beogradu za dogodke na Madžarskem najživahnejše zanimanje. Prihajajo obširna privatna poročila. Madžarska vlada skuša ponarejalsko afero označiti kot navaden prostaški zločin. Kljub temu diplomatični krogi računajo na gotove politične posledice. **Madžarska vlada zanika, da bi bila oficijelna Madžarska udeležena pri ponarejanju, jasno pa je, da so visoki in odgovorni krogi prav dobro vedeli za te stvari, kajti v afero je zapleten eden najvišjih državnih funkcijonarjev. Mogoča je torej demarša interesiranih držav pri madžarski vladi. Madžarska vlada bo gotovo v tem slučaju opozorila dotične države, da ona nikakor ne ovira dela in preiskave merodajnih političnih oblasti in da s svoje strani polaga največjo važnost na to, da se afera popolnoma razbistri.**

— Budimpešta, 8. januarja. Voditelj madžarskih fašistov posl. Ulain, ki se je vrnil s potovanja po Italiji, je posetil včeraj višjega državnega pravdnika, ki ga ni sprejel. Na koridorju je posl. Ulain odgovarjal novinarjem na različna vprašanja. Med drugim je izjavil:

Bethlen je storil krivico, ko je ukazal zapreti tako dostojne patrijote! Svoje mesto naj bi izročil Klebelsbergu ali Kalayu, sam pa odstopil!« Novinarji so pripomnili: »Potem bi se zdelo, kakor da je Bethlen sam v afero zapleten!« Ulain: »Ne bila bi nikaka nesreča za Madžarsko, če bi ta »Smolen Toni« enkrat odšel!« — **Bethlenovo vlado, ki je ukazala zapreti tako plemenite in velike patrijote, moramo pognati. Za aretirane imamo samo besede hvale in spoštovanja! To so narodni junaki! Trianonska Madžarska se še danes nahaja v vojnem stanju s sosednimi državami in z Veliko antanto! V vojni so dovoljena vsa sredstva!**

Vtisi madžarske afere v Beogradu

Naša vlada se demarše ne udeleži. — Sneg v Beogradu. — Naša kraljevina zastopana pri pogrebu italijanske kraljice. — Odhod naše delegacije v Ameriko.

— **Beograd**, 8. jan. (Izv. Ob 11.) Povsod vlada božično razpoloženje. V ministrstvih delo počiva, edino zunanji minister dr. Ninčić je danes dopoldne prišel v svoj urad, da je prečital razna inozemska poročila, osobito poročila iz Budimpešte. Naši merodajni faktorji z velikim interesom zasledujejo razvoj madžarske afere. Tu so vsi prepričani o resničnosti dejstva, *da so v to madžarsko afero zapleteni ugledni madžarski politiki, bivši ministri in da je bila pri tej aferi kot aktivna članica udeležena tudi vlada s predstavnikom madžarske vladarske oblasti.* Neporbitno je dejstvo, da so se kliš
eji za francoske bankovce izdelovali in pripravljali v državnem zavodu. Madžari so skušali uresničiti načrte svoje iredente, zato so rabili ogromne svote ter so segli po sredstvih, ki meje na zločin.

Z ozirom na vesti, da se države Male antante udeleže demarše v Budimpešti radi ponarejevalne afere, je vaš dopisnik prejel na merodajnem mestu pojasnilo, da ne bo od naše strani storjena nikaka demarša, ker v tej aferi niso bili ogroženi gospodarsko-politični interesi naše države.

Ugotovljeno je res, da so se pred štirimi leti falsificirale ne Madžarskem naše dinarske novčanice.

Resnično je dejstvo, da je Francija sama že petkrat intervenirala pri budimpeštanski vladi ter ukrenila odločno demaršo. Pri tem je uporabila tudi uspešno sankcijo, tako da se je Madžarska morala ukloniti zahtevam Francije. Če ne bi bilo francoske demarše, bi se posrečilo madžarski vladi afero popolnoma potlačiti.

Včeraj je v Beogradu vladalo skoraj spomladansko vreme. Danes je nenavaden vremenski preokret. Dopoldne pada sneg.

Zunanje ministrstvo je obveščeno, da se vrši pogreb italijanske kraljice-matere Margerite dne 11. januarja na najsvečanejši način v Rimu. Kraljico pokopljejo v Pantheonu. Pri pogrebu bo zastopana naša vlada. Naš kralj bo najbrže zastopan po princu Pavlu.

Iz Cherbourga javljajo, da se je naša delegacija s fin. ministrom dr. Stojadinovićem vkrcala na parnik »Majestic« za Washington. Za vsakega člana jestic« za Washington. aZ vsakega člana znaša vožnja 50.000 Din.

MADŽARI PONAREDILI ZA 25 MILIJONOV FRANCOSKIH BANKOVCEV

— **Budimpešta**, 8 januarja. (U.) Uradno objavljajo: Po neumornem delu so policijske poizvedbe napredovale za korak naprej. Ladislav Görö je bil včeraj dopoldne zaslišan, priznal je vse ter med drugim izjavil, da je razbil za izdelovanje francoskih bankovcev vporabljeni tiskarski stroj ter njega dele prodal nekemu starinarju. Imenoval je ime dotičnega starinarja. Pri starinarju so dele stroja zaplenili ter jih odnesli na policijo. Görö je izpovedal, **da so natisskali 25.000 komadov po tisoč frankov, nekateri so bili škartirani, ker se niso posrečili. (Natisnili so torej bankovcev približno za 25 milijonov francoskih frankov.)** Görö **sam je osebno izročil natisnjene falsifikate princu Windischgraetzu. Tiskarna se je nahajala v kleti kartografičnega zavoda.**

— **Buimpešta**, 8. januarja. (Izv.) V preiskavi radi ponarejenih francoskih frankov je nastopil odločilen moment. Z ozirom na dosedanje uspehe preiskave je včeraj posetil ministrski predsednik grof Bethlen državnega upravitelja Horthyja, kateremu je obširno poročal o sedanjem stanju preiskave in poizvedb. **Horthy je vzel poročilo ministrskega predsednika z velikim zadovoljstvom na znanje ter je izrazil upanje, da bo delo policije v interesu dežele kronano s povoljnim uspehom.**

BIVŠI ROMUNSKI PRESTOLONASLEDNIK SE NASTANI V OPATIJI

— **Trst**, 8. januarja. (Izv.) Iz Opatije prihaja poročilo, da se namerava bivši romunski prestolonaslednik nastaniti v opatijskem letovišču. Karol namerava kupiti eno najlepših tamošnjih vil in se tam stalno naseliti. Uvedena so pogajanja za nakup vile.

Karol je po poročilih iz Bukarešte že podpisal zadevni državni akt o abdikaciji. V romunskem parlamentu je živahna razprava o zakonu, po katerem se proglaša nad Karlom izgnanstvo iz domovine za dobo desetih let. Karol si je nadel oficijelno ime Monastireanu.

KRIZA AVSTRIJSKE VLADE

— **Dunaj**, 8. januarja. (Izv.) Današnji listi napovedujejo, da se v ponedeljek formalno proglasi demisija sedanje vlade kancelarja dr. Ramoka. Odstopi celokupni kabinet. Dr. Ramek ima namen sestaviti novo vlado, v katero po zatrdilu nekaterih političnih krogov ne vstopi več sedanji zunanji minister dr. Mataja. Definitivno izstopi prosvetni minister dr. Schneider. Industrijski krogi zahtevajo, da vlada uvede premije, to vlada odklanja. Socijalisti zahtevajo 40odstotno povišanje nekaterih davkov.

KARDINAL MERCIER TEŽKO BOLAN

— **Pariz**, 8. januarja. Agence Havas javlja iz Brusija, da je belgijski kardinal in zaščitnik belgijskega naroda proti Nemcem Mercier nevarno obolel in da je snoči sprejel zakramente umirajočih Ponoči se je kardinalu stanje izboljšalo.

POLJSKO POSOJILO

— **Varšava**, 8. januarja. (Š.) Podpredsednik Poljske emisijske banke Miljarske je po nalogu svoje vlade odpotoval v Newyork, da najame milijonsko dolarsko posojilo. Misija Miljarskega je uspela in Poljski je neka ameriška bančna družba dovolila posojilo v znesku 100 milijonov dolarjev. Poljska nudi za garancijo dohodke iz državnih monopolov.

VATIKAN ŽELI PORAVNAVE S PRAGO

Praga, 7. januarja. d. Te dni se je vrnil tukajšnji nadškof Kordač iz Rima, kjer je bil v avdijenci pri papežu. Nadškof je posetil včeraj ministrskega predsednika Švehlo, s katerim je imel daljši razgovor o razvoju spora med češkoslovaško vlado in Vatikanom. Nadškof se je zavzemal za likvidacijo konflikta, ki je nastal z nenadnim odpotovanjem papeškega nuncija Marmaggija in z odpoklicom češkoslovaškega poslanika pri Vatikanu. Ministrski predsednik se je v načelu izrekel za vzpostavitev normalnih diplomatskih odnošajev z Vatikanom, obenem pa izjavil, da je povratek dosedanjega papeškega nuncija Marmaggija v Prago izključen. Ministrski predsednik je prosil nadškofa, naj sporoči to stališče češkoslovaške vlade v Vatikan in naj naznani tozadevno stališče rimske kurije.

PROGLAS BOLGARSKIH EMIGRANTOV

Beograd, 7. januarja. n. Bolgarski emigranti v Jugoslaviji so izdali proglas na bolgarski narod, v katerem opisujejo boj zemljoradniške stranke, ki je podlegla reakciji bolgarske vlade. Zato je moralo mnogo politikov pobegniti v Jugoslavijo. Bolgarska emigracija izjavlja v tem proglasu, da bi se rada povrnila v domovino, ako se ji dajo potrebne garancije za varnost življenja in za neovirano politično udejstvovanje. Proglas je podpisalo 50 beguncev v imenu bolgarske emigracije, ki se je večinoma nastanila v Subotici, Novem Sadu, Nišu, Vel. Bečkereku, Indjiji in Gornjem Milanovcu.

TURŠKE ZAHTEVE IN PRETNJE

London, 7. januarja. s. Posebni poročevalec «Westminster Gazette» poroča iz Angore, da je Turčija pripravljena za pogajanja, pričakuje pa predlogov angleške vlade. Same obljube v tem sporu ne morejo koristiti. Potrebno je, da stopi Anglija z Angoro v ožji stik in prenese sedež poslaništva iz Carigrada v Angoro. Če bi pogajanja potekla brez uspeha, potem računa Turčija s tem, da bi mogla v zvezi z Rusijo povzročiti Angliji na bližnjem vzhodu mnogo neprilik.

PRED NOVIMI ZMEŠNJAVAMI V ALBANIJI?

Atene, 7. januarja. l. Iz Drača poročajo, da namerava albanski ministrski predsednik Ahmed Zogu odpraviti republikanski režim in se proglasiti za kralja Albanije.

IZPOPOLNITEV ČEŠKOSLOVAŠKE VLADE

Praga, 7. januarja. s. Posl. dr. Derer, socijalni demokrat, je imenovan za ministra za izenačenje zakonov. To ministrstvo je bilo prvotno določeno za ukinjenje in ga je upravljal minister dr. Winter.

ARETACIJA DOZDEVNEGA ERZBERGOVEGA MORILCA

Gradec, 7. januarja. d. Orožniki v Bad Ausseeju na Gornjem Štajerskem so dne 4. t. m. popoldne prijeli sumljivega človeka in našli pri njem dve menici, o katerih je priznal, da jih je sam ponaredil. Tekom preiskave je aretiranec izjavil, da se piše Heinrich Schulz in da je morilec nemškega poslanca Erzbergerja, ki ga nemška oblastva iščejo že od septembra 1921. Pri zopetnem zaslišanju je mož, ki je prvotno pravil, da se piše Edgar v. Pachmann in da je iz Monakovega, to svojo izjavo zanikal.

Dejstvo je, da je aretiranec, ki je brezdvomno velik slepar in je že tudi drugod ljudi oškodoval, precej podoben iskanemu Erzbergerjevemu morilcu Schulzu. O stvari so bila takoj obveščena nemška oblastva, ki so nemudoma poslala v Bad Aussee dobro sliko iskanega morilca. Ako se ugotovi, da gre res za političnega morilca, o katerem se je zadnja štiri leta že toliko pisalo, da so ga prijeli sedaj na Madžarskem, sedaj zopet drugod v Evropi, pa se je vedno izkazalo, da ni pravi, bo Nemčija predlagala Avstriji njegovo izročitev. Po pogodbi o izročanju krivcev med Nemčijo in Avstrijo, smejo biti izročeni morilci drugi državi tudi tedaj, ako gre za političen zločin.

Cerkvena asistenca pri vpepelitvi

Olomuc, 5. januarja. d. Pri včerajšnjem pogrebu predsednika trgovinske zbornice Wüsta je vzbudilo veliko pozornost dejstvo da je katoliška duhovščina blagoslovila truplo, ki se je vpepelilo. Do sedaj je bila v olomuški nadškofiji prepovedana vsaka cerkvena asistenca pri vpepelitvi, toda v slučaju Wüsta je nadškof osebno dovolil asistenco svoje duhovščine.

Nemška akcija proti fašistovski Italiji

Berlin, **3. januarja. s. Protifašistovsko gibanje v Nemčiji postaja vedno živahnejše. Agitacija za oficijelno prepoved potovanja nemških državljanov v Italijo, zavzema vedno večje dimenzije. Sedaj objavlja neka nemško nacijonalna korespondenca, obupen** klic južno-tirolskega prebivalstva, iz katerega je razvidno, da smatra nemško prebivalstvo južne Tirolske za edino pomoč proti postopanju fašistov zahtevo, da Nemci ne smejo več potovati v Italijo. V tem klicu pravijo med drugim, da italijanski narod, ki muči živali, nima z ljudmi usmiljenja. Samo gospodarske stiske bi mogle Italijo prisiliti, da se ne bi trajno odpovedala milijonom denarja iz nemškega tujskega prometa. Ako Italiji odpove ta vir, bo italijansko narodno gospodarstvo najtežje prizadeto. Ne s protestnimi zborovanji, temveč s pozivom, da naj noben Nemec ne potuje v Italijo, naj cela Nemčija pomaga zatiranim Tirolcem. Nemec, ki potuje danes v Italijo, ni Nemec.

Borzna poročila

Ljubljanska borza

LES

Smrekove deske paral. I., II.. 20 in 25 mm, frc meja: blago 580; deske 20 mm III. frc meja: denar 460, blago 490; hrastovi hlodi (Sunja Sisak) I., II., frc nakladna postaja: blago 475; hrastovi plohi neobrobljeni I. II., 80, 90, 110 in 130 mm, frc nakladna postaja: blago 1050; bukovi hlodi od 30 cm premera naprej, I. od 3 m naprej, frc nakladna postaja: blago 240.

ŽITO

Pšenica domača, frc vagon nakladna postaja, 1 vagon: denar 310, blago 310, zaključek 310; pšenica bačka, frc vagon nakladna postaja: blago 295, koruza umetno sušena, frc vagon sremska postaja: blago 160; koruza v peči sušena, frc vagon slavonska postaja, 2 vagona: denar 170, blago 170, zaključek 170; koruza nova časpr. suha, frc vagon ban. postaja: blago 125; koruza nova časpr. suha, frc slov. postaja: blago 130; ajda domača, frc vagon slov. postaja: blago 260; proso domače, frc vagon slov. postaja, 1 vagon: denar 215, blago 215, zaključek 215; otrobi drobni, frc vagon slov. postaja: blago 128; oves rešetani frco vagon nakladna postaja: blago 190.

Efekti

2 in polodstot. državna renta za vojno škodo denar 315, blago 318. 7odst. invest. pos. iz leta 1921 denar 77, blago 78, Celjska posojilnica d. d. 200, 203, 202, Ljubljanska kreditna banka 210, —, Merkantilna banka 100, 104, Prva hrvatska štedionica 855, —, Kreditni zavod 715, 185, Slavenska banka 48, —, Strojne tovarne in livarne 125, —, Trboveljska premogokopna družba —, Nihag —, Združene papirnice 110, 118, Stavbena družba d. d. Ljubljana 100, 110, Šešir d. d. 115, 120, 115, 4 in polodst. kom. zad. deželne banke 20, 22, 4 in polodst. zast. l. kr. deželne banke 20, 22.

Zagrebška borza.

Dne 8. januarja. Sprejeto ob 13.

Devize: Curih 10.89—10.97, Praga 166.5350—168.5350, Pariz 221—225, Newyork 56.12—56.72, London 273.36—275.36, Milan 226.95—229.35, Berlin 13.3970—13.4970, Dunaj 791.60—801.60.

Valute: dolar 55.5260—56.125, lira 226.05—228.45.

Efekti: 7% inv. pos. 1921 77.50—78.50, 2½% drž. rente za ratnu štetu 318—320, 319—319.50, Ljubljanska kreditna 210, Hrv. esk. banka 120—121, Kreditna banka, Zagreb 133—135, Hipotekarna banka 64—65, Jugobanka 105—106.50, Praštediona 960—965, Eksploatacija 33—38, Drava d. d. Osijek 220, pečerana Osijek 380—385, Isis d. d. 63, Nihag 35, Gutman 300—320, Slaveks 143 Slavonija 41—44, Trboveljska 325—340, Union paromlin 470, Agraria 45—45.50.

Inozemske borze.

— **Curih**, 8. januarja. Borza. Beograd 9.1750, Pariz 20, London 25.11, Newyork 517.75, Milan 20.90, Praga 15.3250, Dunaj 72.95.

— **Trst**, 8. januarja. Beograd 43.85—43.90, Pariz 96—96.50, London 120.10—120.20, Newyork 24.73—24.75, Praga 73.35—73.70, Curih 478—480, Dunaj 347.50—357.30.

Za doraščajočo mladino in odrasle je izšel

Bon ton

Knjiga o lepem vedenju, govorjenju in oblačenju v javnem in zasebnem življenju. — Sestavljena po lastni izkušnji in na podlagi najnovejših Bon tonov velikih narodov. — Strani 280. Broširana velja 65 Din, celo platno vezana 80 Din.

Knjigo je izdala Knjigarna Tiskovne Zadruge v Ljubljani, nasproti Glav. pošte

Madžarska osramočena pred vsem svetom

Preiskava v katakombah Windischgrätzovega gradu. — Madžarski legitimisti in nadvojvoda Albreht se opravičujejo. — Bethlen je hotel odstopiti. — Windischgrätz pravi da je bilo ponarejanje patrijotično delo.

— **Praga**, 8. januarja. (Izv.) Iz Budimpešte javljajo: Mestno vrhovno načelstvo je danes dopoldne prejelo obvestilo policijskega svetnika Benarda, ki je bil odposlan na Windischgrätzov grad, da tam izvede hišno preiskavo. Grad ima več sto metrov dolge podzemeljske rove in kazemate. Preiskava je bila zelo otežkočena. Končno je Benard v katakombah gradu našel razbit tiskarski stroj, s katerim so tiskali francoske bankovce. Benard je takoj odredil aretacijo Windischgrätzovega generalnega direktorja Evgena **Halasza**. Ta je izjavil, da je ponarejanje francoskih bankovcev imelo edino svrho: *»podpirati akcijo nadvojvode Albrehta«.*

Madžarski oficijelni tisk se trudi na vse načine dokazovati, da je imela ponarejalska afera izključno »privatni značaj«, da so ponarejalci zasledovali sebične cilje in da ni s to zadevo v zvezi nikaka patrijotična akcija. To je bila »privatna stvar Windischgrätza in tovarišev«. Temu nasproti objavlja inozemski tisk činjenice, ki govore za to, **da je šlo pri tem za pridobitev denarnih sredstev v svrho obnovitve Velike Madžarske.**

Po poročilih iz Budimpešte je včeraj državno pravdništvo znova zaslišalo princa Windischgrätza. Ta je med drugimi izjavil, da je o **ponarejanju francoskih frankov vedel že pet mesecev.** Prepričan je bil, da gre pri tem »za patrijotično akcijo«. O ponarejanju je obvestil deželnega policijskega šefa Nádossyja, ki je odobraval vso akcijo. Princ pravi, da se aktivno ni udeleževal ponarejanja. Bil je vedno dober madžarski patriot.

— **Budimpešta**, 7. januarja. (Izv.) Večerni listi javljajo, **da so danes ob 16. prinesli v Budimpešto dele ročnega tiskarskega stroja v večjem zaboju.** Ta zaboj so izročili državnemu pravdništvu. **Tiskarski stroj je ONI, na katerem so tiskali francoske bankovce. Od kod so prinesli stroj, je še tajnost.** Stroj so izsledili na podlagi izpovedbe zaprtega člana kartografičnega zavoda Andorja. Ta je izpovedal, **da je že pred 10 meseci vedel o ponarejenih bankovcih. O tem je vedel tudi policijski šef Nadossy.** Andor in Windischgrätzov tajnik Raba sta ponovnokrat nosila ponarejene francoske franke v inozemstvo in to po navodilih policijskega šefa. Njima je dajal tudi Nadossy navodila za nakup papirja.

— **Budimpešta**, 8. januarja. (Izv.) **Na stanovanju grofa Apponya je bila konferenca voditeljev legimistične stranke. Konferenci so prisostvovali grof Julij Andrassy., škof Mikesz, grof Szigray in grof Pallavicini. Legimisti so se posvetovali, kaj naj ukrenejo proti očitkom, da so tudi oni bili v zvezi s ponarejevalci.**

Nadvojvoda Albreht objavlja v časopisu izjavo, s katero odklanja vse stike in **zveze** s princem Windischgrätzom. Pravi, **da on že** več let ni občeval s princem Ludvikom. Naravno, da nadvojvoda zatajuje Windischgrätza. Če bi se pa nameravani načrt o restavraciji Velike Madžarske posrečil in bi nadvojvoda Albreht dosegel madžarski prestol, takrat gotovo bi Windischgrätz dobil od njega visoko nagrado in odlikovanje.

— **Budimpešta**, 8. januarja. V Budimpešti in po vsej Madžarski vlada splošno razburjenje in vznemirjenje. Vsak se boji, da pride do velike katastrofe. Ljudje se sedaj branijo vsakega inozemskega denarja. **Včeraj so prišli na sled tudi ponarejenim madžarskim bankovcem po 1 milijon kron.** Napačni bankovec so dobili v centrali Nabavljalne zadruge za živila. Vest je izzvala povsod veliko vznemirjenje.

— **Budimpešta** 8. januarja. (Izv.) Vladina stranka se noč in dan v svojem klubu posvetuje o položaju. Vladinovci zaupajo grofu Bethlenu. Najnovejše ugotovitve policijskih preiskav so prinesle na dan tako ogromen in obremenilen materijal, da je ministrski predsednik Bethlen bil prisiljen ukazati aretacijo policijskega šefa Nadossyja. Nadossyjevi prijatelji so poskušali vse, da ga rešijo. Ministrski predsednik grof Bethlen je nato izjavil, da takoj odstopi, **ter je tudi podal formalno ostavko.** Ostavke državni upravitelj Horthy ni hotel sprejeti. V zaporih je najbolj potrt Nadossy. Na predlog državnega pravdništva je proglašena prisilna uprava nad celokupnim imetjem princa Windischgrätza in nad premoženjem Nadossyja. Aretirani uradnik kartografičnega zavoda **Görö** je priznal, da je on nabavil klišeje za francoske bankovce. Te klišeje je oddal osebno princu Windischgrätzu.

PRINC WINDISCHGRÄTZ, nečak feldmaršala Windischgrätza, ki je l. 1848 v imenu Habsburžanov zatrl revolucijo na Dunaju, v Budimpešti in Pragi. — Nečak tega znamenitega habsburškega eksponenta je bil zdaj aretiran kot vodja ponarejevalcev denarja. Princ Ludvik Windischgrätz je bil med vojno madžarski minister za narodno prehrano.

Nemški iredentisti in ponarejeni franki.

— **Praga**, 9. januarja. V čehoslovaški vzbuja posebno senzacijo dunajsko poročilo, da so bili nemški iredentisti v tesni zvezi s ponarejevalci, ki so imeli svojo tiskarno v Wetzelsdorfu pri Gradcu. **Tu je bila tiskarna pod tvrdko »Oskar Kohr«, ki je tiskala čehoslovaške in jugoslovenske bankovce.** Avstrijska policija je za to dobro vedela ter je o tem obvestila vlado. **Vlada je hotela proti ponarejevalcem nastopiti. Na pritisk velenemških članov vlade pa so stvar potiačili. Kompromitirani so razni nemški iredentistični voditelji na Čehoslovaškem.**

Gospodarske posledice madžarske afere.

— **Praga**, 9. januarja. Čehoslovaški tisk razmotriva mednarodno- in gospodarsko-politične posledice veliko madžarske afere. Listi ugotavljajo, da so še zadnji čas prejele madžarske tovarne za žveplenke velika naročila iz Francije kljub temu, da cene niso bile nižje in da so madžarski izdelki žveplenk kvalitativno slabši nego čehoslovaški. **Madžarska industrija se je za ta naročila izkazala zelo hvaležno ter je tudi podpirala vse akcije za obnovitev Velike Mdžarske. Sedanja afera, v katero je zapleteni vrsta vodilnih in oficijelnih osebnosti, pa že vpliva na gospodarske posledice madžarske industrije. Uvedena je akcija, da Francija odpove vsa naročila na Madžarskem.**

Kdo bo vodil proces proti ponarejevalcem?

— **Dunaj**, 9. januarja. (Izv.) **V listih je nagromaden ogromen materijal poročil o madžarski aferi. V ospredju so vedno še visoki madžarski plemenitaši s Horthyjem na čelu. Diplomatični krogi se ne interesirajo toliko za vse podrobnosti, kakor za to, komu bo poverjeno vodstvo velikega in plitično senzacijonalnega procesa proti ponarejevalcem. Budimpeštanska poročila navajajo že imena nekaterih sodnikov. Grof Bethlen je sicer slovesno izjavil na zunaj, da poveri vodstvo procesa povsem »neodvisnim in objektivnim sodnikom«, ki bodo po zakonu kaznovali zločince. Znano je, da se v presojo poveri vsaka politična afera dvema sodnikoma: dvor svet, Töröknyju in Schadlu, a da je v takih procesih funkcijonar državnega pravdništva g. Wolf, krvav branitelj Horthyjevega režima. Ti gospodje so doslej vodili vse politične procese, ki so vedno končali po željah vlade. Ludendorff je prvi dal idejo za ponarejanje**

Ludendorff je prvi dal idejo za ponarejanje francoskih frankov.

— **Praga, 7. januarja. (Izv.) Razkritja o madžarski ponarejalski aferi so vzbudila v celi Nemčiji močan odmev. Trezna in dostojna javnost obsoja zločin madžarske aristokracije, gotovi del radikalno nacijonalističnega nemškega tiska, zlasti tisk Ludendorffov, je zelo rezerviran in redkobeseden. Nekateri nemški listi priobčujejo ob tej priliki razne reminiscence iz časov svetovne vojne. Mnogi se spominjajo, da je bil Ludendorff oni, ki je prvi predlagal satanski načrt ponarejanja francoskih frankov, da tako ubije Francijo, ko je ni mogel z vojaško silo. V kritičnem slučaju je nasvetoval ponarejanje frankov. Ta načrt pa je odklonil zunanji minister. O tem načrtu so vedeli tudi madžarski aristokratje.**

Sokol

Ljubljanski Sokol

(Občni zbor.)

Pod predsedstvom staroste Bogomila Kajzelja je bil snoči v Narodnem domu občni zbor Ljubljanskega Sokola. Udeležba častna, kar je znak, da Ljubljanski Sokol, matica naših sokolskih društev napreduje ter se prav uspešno razvija. Starosta Kajzelj je pozdravil med drugimi župnega starasta dr. Krejčija in župnega delegata dr Šubica ter se obenem zahvalil zastopnikom naprednega tiska za podporo.

Delegat dr. Šubic je v imenu ljubljanske župe prav iskreno pozdravil občni zbor, naglašujoč, da je Ljubljanski Sokol eno najagilnejših društev, da društvo vrši najtočnejše in najvestneje svoje dolžnosti tako napram Savezu kakor napram župi. Ljubljanski Sokol je želi lepe uspehe. Prečital je nato poslanico Saveznega starešinstva. Ta poslanica kratko navaja napredek sokolske ideje v slovanskem svetu, konstatira, da se je končno ustanovila Zveza slovanskega Sokolstva v slavni bratski slovanski Varšavi. Sto tisoč slovanskih sokolskih čet je spojeno v ogromno enotno organizacijo, ki ustvarja novo ravno pot k popolni zmagi slovanskega bratstva. Poslanica dalje poziva Sokole in Sokolice, da se pripravljajo na velike tekme slovanskega Sokolstva v Pragi in tudi na mednarodno tekmo v Lyonu. Navzoči zborovalci so poslanico saveznega starešinstva pozdravili s klici »Zdravo!«.

Starosta Kajzelj je nato podal v splošnih konturah delovanje Ljubljanskega Sokola v preteklem letu. V vsakem oziru je Sokol dosegel prav lepe uspehe. Na medzletni tekmi v Beogradu je izšla vrsta Ljubljanskega Sokola kot zmagovalka. — Zmagovalcem je izrekel zahvalo občnega zbora, ravno tako tudi člankama Resnikovi in Burgerjevi, ki ste dosegli prva prvo in druga tretje mesto v tekmah. Opozarjal je člane na velike težkoče in naloge, ki čakajo Sokola v tem letu, ko se vrši v Pragi VIII. vsesokolski zlet. Hvaležno omenja naraščaj srednješolskega dijaštva, z obžalovanjem pa konstatira, da se trgovski, obrtni in industrijski naraščaj ne zanima za telovadno dvorano Ljubljanskega Sokola.

Sledila so nato poročila društvenih funkcijonarjev, ki so bila z odobravanjem sprejeta na znanje. Tajnik Čobal je v jedrnatih in lepih besedah opisal društveno življenje v preteklem letu. Ljubljanski Sokol je doživel že 62. leto. V Sokolu vlada popolna harmonija med upravnim odborom in vaditeljskim zborom, kar tudi moralno vpliva na razvoj društva. Odbor je z odločnostjo zastopal društvene interese v zadevi Narodnega doma. Ljubljanski Sokol je sklenil z Društvom Narodni dom najemno pogodbo za 60 let. Ta pogodba je zemljeknjižno zavarovana. Br. Gregorka je prav spretno uredil društveni arhiv. Ljubljanski Sokol je bil zmagovalec na beograjski medzletni tekmi ter je prejel od kralja »Dušanov meč«. Načelnik Slavko Simončič in načelnica Adela Mozinova sta podala poročili o telovadbi. Prečitano je bilo nato poročilo prosvetnega odseka, na kar je blagajnik Luce Straus podal mestoma humoristično poročilo o društvenih financah. Vladimir Franke je poročal o jezdnem odseku, ki se sedaj nahaja v krizi. Na predlog revizorja Janka Barlêta je občni zbor z iskrenim odobravanjem dal končni absolutorij dosedanjemu odboru. V novi odbor so bili med navdušenimi ovacijami izvoljeni: starosta Bogomil Kajzelj; podstarosta ing. Albert Poženel, načelnik Stane Vidmar; načelnica Adela Mozinova; predsednik prosvetnega odbora Ferdo Juvanec; odborniki: Leo Čebular, Čobal, Leo Franke, dr. Fran Kandare, Boris Orel, ing. Nace Perko, Rakovec, Ivo Rus, Viktor Rus, Lipe Sever, Vlado Simončič, Slave Simončič, Luce Straus, Žekal in Žilič. Namestniki: Irma Benčinova, dr. Alojzij Brenčič, Magda Franchettijeva, Pepina Podbrščkova in Tuječ. Pregledovalci računov: Janko Barlé, Veličan Fink in Otmar Pehani. Praporščak Mirko Ambrožič in namestnika: Žigon in Slave Simončič.

Končno pripominjamo na podlagi poročila načelnika Slavka Simončiča, da prejme Ljubljanski Sokol v najkrajšem času na medzletni tekmi v Beogradu priborjeno predhodno kraljevo darilo meč, ki se je sprva nazval »Dušanov meč«, a bo nosil ime »meč kralja Aleksandra«. Meč še izdelujejo in bo prav dragoceno darilo. Ob sprejemu kraljevega meča priredi Sokol primerno svečanost. Želimo, da ostane »Ljubljanski Sokol« zvest čuvar tega meča.

Na včerajšnjem občnem zboru je na poziv staroste Kajzelja zbralo članstvo Din 270.— za manjšinjsko društvo Dravograd ob naši severni meji. Denar se izroči omenjenemu društvu. Bratska društva župe Ljubljana, spominjajte se na svojih občnih zborih naših manjšinskih društev in zbirajte prostovoljne prispevke.

Najelegantnejše
Najelegantnejše **plesne obleke**
se dobe gotpve in po meri pri tvrdki
Ložar & Bizjak 58
LJUBLJANA, Sv. Petra cesta 20

Politične vesti

= **Fatalna klerikalna politika.** V božični številki je priobčila »Samouprava« zanimiv članek »klerikalizem in naši klerikalci«. V tem članku je prav vešče orisana klerikalna politika in motivi, ki jo vodijo. Člankar izvaja med drugim: »Ako uvažujemo mednarodni položaj našega naroda, uvidimo, da lahko postane politika naših klerikalcev za nas fatalna. Mi smo v polukrogu obkoljeni od narodov, ki nam niso baš naklonjeni in pri katerih je klerikalizem močan politični faktor. Toda ti inozemski klerikalci vodijo doma izrazito nacijonalistično politiko. Na prvi pogled se zdi, da je to očividna kontradikcija, da ima eden in isti klerikalizem v eni državi protinarodni kolorit, v drugi državi nacijonalistično obeležje. Toda ni tako. Katoliški klerikalizem ima eden in isti cilj v vseh državah, on menja samo metode, prilagodujoč se različnim razmeram v različnih državah. Pri nas so si klerikalci izbrali anacijonalno politiko...« Mi bi temu še dostavili: Pri nas so si klerikalci izbrali ne samo protinarodno, marveč tudi **protidržavno** politiko. Protinarodni so bili pri nas klerikalci vedno, protidržavni pa šele, odkar imamo lastno državo, dočim so bili pod Avstrijo steber vsakega režima. Da je ta protidržavna politika naših klerikalcev za nas fatalna, je jasno, zato je povsem umestno, ako skuša država napraviti konec taki narodnim in državnim interesom škodljivi politiki. Ako bi pri tem tudi ne bila izbirčna v svojih sredstvih, bi se ji ne smelo zameriti. Državna korist je najvišji zakon!

Prosveta

Gledališki repertoarji

Ljubljanska drama

Začetek ob 20. uri zvečer.

Petek 8.: Zapeljivka. Red B.

Sobota, 9.: ob 15.: «Pegica mojega srca». Dijaška predstava po znižanih cenah. Izv.

Nedelja, 10.: Ob 15. pop. Pegica mojega srca. Ljudska predstava po znižanih cenah. Izven. — Ob 20. zvečer: Profesor Storicin. Ljudska predstava po znižanih cenah. Izven.

Ponedeljek, 11.: Druga mladost. Red D.

Ljubljanska opera

Petek, 8.: «Orfej v podzemlju». F.

Sobota, 9.: «Vihar». Simfonična pesem za veliki orkester, soli in zbor. Koncert v veliki dvorani «Unione». Začetek ob 20

Nedelja, 10.: Ob 15. Srce iz lecta. Poziv na ples. Capricio Espagnole. Ljudska predstava po znižanih cenah. Izven.

Ponedeljek, 11.: Zaprto.

— **Dijaška predstava v drami.** Danes popoldne ob 15. uri vprizori se v ljubljanski drami Mannersova veseloigra Pegica mojega srca kot dijaška predstava pri znižanih cenah. Pristop k tej predstavi pa ima tudi vse ostalo občinstvo, ki se hoče poslužiti ugodnosti izredno znižanih cen. Samo ob sebi umevno je, da je predstava primerna za mladino. Začetek točno ob 15.

— **Otroška in mladinska operna predstava.** V nedeljo 10. januarja popoldne ob 15. uri izvajajo se v ljubljanski operi tri epamtomimični baleti in sicer Srce iz lecta, Poziv na ples in Capriccio espagnole. Vsi trije baleti so jako lepo uspeli. V prvi vrsti pa Branovičev balet Srce iz lecta. Snov za njega je zajeta iz vaškega življenja ter se vsa zgodba vrši v nedeljo popoldne in zvečer na trgu pred vaško cerkvijo. Balet sestoji sam iz treh delov. V prvem delu se nam kaže vaško življenje, v drugem delu, ki je izredno ljubek pa sanje dekleta ozroma oživljeni šotor prodajalca src iz lecta. V tretjem delu pa končava ob nastopajočem mraku in noči to vaško življenje. Glasba čeprav moderna je izredno lepa in najdemo v njej vse polno jugoslovanskih narodnih motivov med njimi tudi kaj učinkovito razpredeno znano pesem Škrjanček poje žvrgoli. Prepričani smo, da je gledališka uprava le ustregla svojim stalnim nedeljskim opernim obiskovalcem, ko je stavila ta balet, ki je eno najbolj reprezentativnih jugoslovenskih opernih del, na svoj nedeljski repertoar. Kakor že omenjeno, so vsi trije baleti po svoji vsebini in izvajanju primerni za našo mladino. Za to predstavo veljajo znižane ljudske cene.

— **Nedelja v ljubljanski drami.** V nedeljo 10. t. m. sta v ljubljanskem dramskem gledališču 2 predstavi in sicer popoldne ob 15. Pegica mojega srca. Zvečer ob 20. uri pa Profesor Storicin. Obe predstavi sta ljudski ter veljajo za njih znižane ljudske cene.

— **Prihodnje novitete v ljubljanskem Narodnem gledališču.** Drama pripravlja dve premijeri in sicer za sredo 13. t. m. Pirandellovo dramo Henrik IV., ki se trenutno igra na vseh večjih odrih. Za nedeljo pa je naznanjena premiera Shawove drame Obrt gospe Warrenove. Dramo Henrik IV. režira višji režiser g. Šest, Obrt gospe Warrenove pa režiser g. Skrbinšek. Prihodnja operna noviteta je v torek dne 19. t. m. in sicer se poje Wolf-Ferrarijeva opera: Zvedave ženske pod taktirko kapelnika g. Neffata in v režiji g. Bučar'a.

— **Koncert Vihar preložen.** Vsled bolezni g. Betteta je koncert, na katerem se izvaja simfonična pesnitev Vihar preložen na prihodnji teden. Že kupljene vstopnice veljajo za prihodnji koncert. Občinstvo prosimo, da vzame to na znanje. Natančen datum objavimo pravočasno.

— **Koncert Albertine Ferrari.** Po dolgem času smo slišali zopet v Ljubljani vijolinista. Zadnja sta bila v Unionu pred dvema letoma brata Jovanovića. Albertina Ferrari je včeraj s svojim klavirskim spremljevalcem prof. Curelichem (Kurelić) absolvirala program, ki je pred vsem obsezal stvari, s katerimi je vijolinistka zamogla pokazati svojo veliko tehnično spretnost, vsled katere v polni meri zasluži ime virtuozinje. Mlada dama z najvedjo lahkoto obvladuje svoj instrument, izčrpa do potankosti vse njegove tehnične posebnosti. Posebno čisti in izneseni so njeni picikati in blažoleti, občudovanja vredna gibčnost zapestja desne roke. Instrumentov ton ni sicer širok in posebno poln, istotako izrazi v kantileni niso globoko občutni in vznešeni, toda Ferrari je v prvi vrsti virtuozinja in kot taka dela svojemu slovesu vso čast. Program je obsegal starinski Vivaldijev »a-molov koncert«, Vieuxtempov tehnično trdi oreh »e-durov koncert«, dve Hubayevi prireditvi Bizeta in Straussa, zelo iskreno, a od Ferrarijeve premalo občuteno »melanholično serenado« Čajkovskega, dosti zanimiv salonski košček Zsolta »Libele« ter virtuozno (zlasti viravljanje g-strune) Paganinijevo »Moses« fantazijo. Prof. Curellich je spreten spremljevalec, ki pa je moral pazljivo slediti temperamentni umetnici. Ferrarijeva je dosegla močan uspeh. Razmeroma številno občinstvo ji je šumno aplavdiralo ter je ni pustilo z odra, dokler ni dodala še nekaj Dvoraka, Kreislerja, Zsolta itd. Želeli bi si slišati kaj italijanskih modernih stvari, n. pr. Zandonaa, ki je bil obljubljen. Žal je virtuozinja svoj program zadnji hip izpremenila. Zelo bi nam naša koncertna agentura ustregla, ako bi privabila v Ljubljano še več vijolinistov. Zlasti našemu vijolinskemu naraščaju je treba velikih in lepih vzorov. —č.

Jack London: 6

Roman treh src

II.

Denar je prav tako samozavesten, kakor mladost. In Francis Morgan, ki je bil eden glavnih in najbolj tipičnih predstavnikov denarne sile in mladostnega zanosa, je stopil nekega lepega dne — tri tedne po sestanku z Reganom in Torresom — na krov jadrnice »Angelike«. Morje je bilo čisto in mirno kakor ogledalo. Od brezdelja in prebitka energije je zapovedal domačinu-kapitanu, sinu jamajskega črnca in Indijanke, naj spusti s krova čoln.

— Zdi se mi, da bi se dalo tu ustreliti papigo, opico ali karkoli, je dejal sam pri sebi in nameril Zeissov daljnogled na gosto zaraščeno obalo.

— Večja je verjetnost, sire, da vas ugrizne »labarri« — v naših krajih je pik teh kač smrtonosen! — se je zasmejal kapitan, lastnik »Angelike«, ki je bil po očetu nadarjen za tuje jezike.

Toda Francisa ni bilo tako lahko pregovoriti, da bi opustil svoj načrt. Skozi daljnogled je opazil naprej sredi pokrajine belo haciendo, potem pa še belo oblečeno žensko, ki je s svoje strani opazovala skozi daljnogld njega in njegovo jadrnico.

— Spustite čoln, kapitan! — je zapovedal mladi Morgan. — Kdo so prebivalci teh krajev? Belo pleme?

— Rodbina Enrica Solana, sire, — je odgovoril kapitan. Častna beseda, to vam je imenitna gospoda, stari Španci, in v njihovih rokah je vse ozemlje od morja do Cordiller, vrhu tega pa še dobra polovica Chiriquiskega zaliva. Kljub temu imajo malo denarja, toda kar se tiče ponosa, so pa hudi kakor cayenski poper.

Ko je Francis veslal proti obali, je bistro kapitanovo oko takoj opazilo, da je pozabil vzeti s seboj orožje za slučaj, če bi srečal papigo ali opico. Takoj nato je kapitanovo oko opazilo na obali žensko postavo, ki se je videla kot bela lisa na temnem ozadju gošče.

Francis je veslal naravnost proti peščeni obali. Ves čas je gledal v morje, ker se je bal opaziti, da je ženska postava že izginila. Po glavi mu je rojila ena sama misel — zdrava misel mladega moškega — srečati idilično deklico ali napol divjo Španko ali celo naivno domačinko. Naj bo že karkoli. Francis je hotel na vsak način skrajšati dolgočasno zatišje, ki je priklenilo »Angeliko« tako, da se ni mogla ganiti.

Ko je zadelo dno čolna ob pesek, je Francis skočil na suho in potegnil s krepko roko čoln na pesek. Nato se je ozrl. Obala je bila tja do bližnjega grmovja prazna. Francis se je napotil proti grmovju. Vsak popotnik, — tako je razmišljal sam pri sebi — ki ga je zanesla usoda na neznano obalo, ima pravico iskati srečanj s tuzemci, da ne zgreši poti.

In res mu je namenila usoda nepričakovano srečanje.

Ženska, ki se ji je na prvi pogled poznalo, da je dekle, — po postavi že odrasla in vendar čudovito deviška — je skočila iz grmovja in ga prijela z obema rokama za roko.

Intimna prisrčnost je Francisa presenetila. Z drugo roko se je odkril in poklonil neznanki tako, kakor se spodobi potomcu Morganove rodbine. In vendar se je čudil. Presenetila ga ni samo njena čudovita lepota. Še bolj je strmel nad tem, da mu je gledala neznanka srdito in surovo naravnost v oči. Zdelo se mu je celo, da jo je že nekje videl. Kolikor mu je bilo znano, se neznanci ne gledajo tako čudno.

Potegnila ga je za roko in zamrmrala:

— Za menoj! Hitro!

Nekaj časa se je obotavljal. Ona mu je nestrpno stisnila roko in ga skušala potegniti za seboj. Ker ni bilo dvoma, da je tu zanj nekaj novega, nekaj, kar se da doživeti samo na pusti obali centralne Amerike, se je smeje vdal, ne da bi vedel, da-li gre za njo prostovoljno ali pa se pokori sili.

— Le hitro za menoj! — je dejala in ga vlekla za seboj. Smeje ji je sledil. Večkrat se je morala nagniti ali celo plezati po vseh štirih, ker sta šla skozi gosto grmovje. Francis se je molče nagibal in nehote se je spomnil prvih časov po odkritju Amerike, ko sta morala biti John Smith in Pocahontasa nekako v istem položaju, kakor sta zdaj on in njegova čudna spremljevalka.

Naenkrat se je neznanka ustavila in sedla. Namignila mu je, naj tudi on sede, potem je pa pritisnila roko na utripajoče srce in zašepetala:

— Hvala Bogu! Ah, prečista devica Marija!

Francis se je takoj pripravil slediti njenemu zgledu, ker mu je že na obali strogo zabičila, da jo mora v vsem posnemati. Pritisnil je torej roko na srce, toda Boga in božje matere ni hotel omeniti.

— Kaj res nikoli ne boste resni? — je vzklinila videč njegovo kretnjo.

In Francis je postal v odgovor na njeno ogorčeno vprašanje hipoma zelo resen.

— Mila lady... je začel.

Toda nagla kretnja ga je prekinila. Ves začuden je opazil, kako se je sklonila in začela prisluškovati. Tudi sam je zaslišal, da gre po skriti stezici v grmovju več moških.

S svojo mehko dlanjo mu je stisnila roko v znak, naj molči in z nagliico, ki jo je bil Francis že opazil v njeni naravi, je smuknila na stezo.

Dnevne vesti.

V Ljubljani, dn. 8 januarja 1926

— **Odposlanci zagrebških gospodarskih organizacij pri Knezovem pogrebu.** Pri pogrebu predsednika Trgovske zbornice Iv. Kneza bodo zastopali zagrebško Trgovsko zbornico podpredsednik inž. Amadeo Carnulutti in gen. tajnik dr. A. Cuvaj, »Zemaljski savez industrijalaca« predsednik S. B. Aleksander in gen. tajnik M. Bauer, »Savez trgovaca za Hrvatsku i Slavoniju« tajnik Benko Juhn ter generalni ravnatelj dd. Tamin Franjo Braum. Imenovani gospodi so prispeli v Ljubljano z dopoldanskim brzovlakom.

— **Izpremembe voznih olajšav.** Ministrstvo prometa je ukinilo neke prejšnje naredbe, ki so omejevale izdajanje voznih olajšav po »Predpisih o brezplačni in znižani vožnji na železnicah v državni upravi«. Železničarjem so dovoljene »režijske karte« s potrdilom starešine, da so na dopustu. Za državne uradnike velja pravilnik (čl. 69—95). Znižani vozni listki za igralce se bodo izdajali na temelju predpisov čl. 102, t. j. polovica vozne karte in polovica vozarine za prtljago, ki jih bo izdala oblastna direkcija na priporočilo umetniškega odelenja prosvetnega ministrstva. Za umetniška gostovanja bo izdajala 50% popustne karte generalna direkcija na priporočilo umetniškega odelenja prosvetnega ministrstva. Invalidi uživajo brezplačno vožnjo v smislu § 105 pravilnika. Za privatna potovanja trikrat na leto plačajo polovico vozne karte. Znižane (50%) karte za znanstvena, strokovna, gospodarska in humana društva, za pevska društva in brezplačne karte za organe Rdečega križa bo izdajal generalni direktor, odnosno njegov pomočnik po svoji uvidevnosti. Za olajšave čl. 111 pravilnika (za revizorje zemljoradniških in seljaških zadrug popust 75% od redne tarife) velja naredba prometnega ministra št. 25.451/25 (popust je ukinjen v celoti). Za uredništva dnevnih listov, strokovnih in znanstvenih časopisov veljajo olajšave, ki jih je prometno ministrstvo odobrilo z naredbo št. 18.085 z dne 24. avgusta 1924. Veliki župani uživajo brezplačne karte na svojem področju, kakor tudi za vožnje v Beograd. Komandanti armij enkrat na leto po eno brezplačno karto za vse proge države. Šefi vojnih delegacij pri državnih prometnih institucijah dobe brezplačno vozno karto za vse področje oblastne direkcije do Beograda. Poleg tega sme pomočnik prometnega ministra po svoji uvidevnosti izdajati še druge vozne olajšave. Za olajšave na državnih ladjah bodo objavljene posebne naknadne naredbe.

— **»Božič prvih slovenskih veleizdajnikov«.** Dr. L. Lenard je napisal članek, v katerem riše sodno obravnavo proti onim našim srednješolcem, ki so jih začetkoma svetovne vojne obtožile avstrijske oblasti radi veleizdaje. Bila je to razprava proti Endlicherju in tovarišem, ki se je vršila 24. decembra, torej na sveti večer leta 1914. Lenard pravi: »Slika, ki so jo prožili ti mladi nacijonalisti, je bila sijajna in utešljiva. — ena od najlepših slik tekom svetovne vojne v Sloveniji.« Točno!

— **Občinski svet mesta Broda razpuščen.** Osješki veliki župan je razpustil občinski svet mesta Broda ter imenoval za komisarja sekcijskega svetnika dr. Iv. Jagića.

— **Zaposlovanje inozemcev.** Inspekcija dela v Ljubljani službeno razglaša: V smislu predpisa § 7 pravilnika o zaposlovanju tujih delavcev (Uradni list št. 362/108 ex 1925) se bodo izdala vsem onim inozemcem, ki so bili na ozemlju naše kraljevine zaposleni že predno je stopil zakon o zaščiti delavcev v veljavo, posebna uradna potrdila, da navedeni zakon zanje ne velja. Zato se pozivajo vsi inozemski delavci, vajenci, uradniki, nameščenci, gospodarski in drugi uslužbenci, ki so bili zaposleni v naši državi že pred dnem 14. junija 1922, da vložé čimpreje prošnje za izdajanje omenjenih potrdil. Prošnjam treba priložiti uradna dokazila, da so bili res zaposleni pred navedenim datumom, dalje dokaze o njihovi strokovni usposobljenosti, o vrsti posla, ki ga opravljajo ter naslov podjetja, oziroma službo dajalca, kjer so zaposleni. Prošnje morajo biti predpisno kolkovane (Din 25) ter jih je treba vložiti najkasneje do dne 28. februarja 1926. Teh prošenj ne morejo vlagati delodajalci za inozemce, ki so pri njih zaposleni, temveč prizadeti inozemski uslužbenci sami. — Če bi se po izteku reka ugotovilo, da posamni inozemci nimajo potrebnih uradnih izkazil, se bo smatralo, da veljajo zanje odredbe zakona o zaščiti delavcev ter se jim bo nadaljnje zaposlenje prepovedalo. Obenem se bo uvedlo predpisano kazensko postopanje. — Prošnje treba vložiti pri Inspekciji dela v Ljubljani, Dunajska cesta 40.

— **Novi telefonski imeniki. Poštno ministrstvo je izdalo za vsako svoje ravnateljstvo posebej nov telefonski imenik. — Imeniki za področje poštnega ravnateljstva v Ljubljani so naprodaj po 10 Din pri telefonskem računskem oddelku ravnateljstva, Sv. Jakoba trg. II. nadstropje, pri javnih govorilnicah pošt: Ljubljana 1 (glavna pošta), Ljubljana 2 (kolodvorska pošta), Ljubljana 3 (poslopje poštnega ravnateljstva) in pa pri poštah: Maribor 1 Celje, Ptuj, Kranj, Bled 1 in Rogaška Slatina. Razen tega se lahko dobe pri telef. rač. oddelku poštnega ravnateljstva in pa pri poštah Ljubljana 1 in Maribor 1 tudi imeniki za področje poštnega ravnateljstva v Zagrebu, in sicer po 20 Din. Kjer se imeniki ne prodajajo, se lahko naroče s posredovanjem pošte dotičnega kraja. Če bi kdo hotel imeti imenik iz področja kakega drugega poštnega ravnateljstva, naj se obrne naravnost ali pa tudi s posredovanjem pošte na omenjeni telefonski računski oddelek.**

— **Protestni shod proti davčni preobremenitvi Slovenije se bo vršil na Jesenicah v nedeljo, dne 10. t. m. ob 3. uri popoldne v restavracijskih prostorih g. Tanzarja. Na shodu bo poročal predsednik Zveze hišnih posestnikov g. Ivan Prelih o novi davčni reformi in davčnih razmerah v naši državi, zlasti v Sloveniji. Na shod so vabljeni vsi hišni in zemljiški posestniki z Jesenic, Koroške Bele in okolice, kakor tudi drugi davkoplačevalci. Obenem se bo protestiralo proti previsokim davkom Slovenije. Po protestnem shodu se vrši redni občni zbor društva hišnih posestnikov za Jesenice, Koroško Belo in okolico.**

— **Finančna delegacija opozarja, da je izšel v Uradnem listu št. 117 z dne 31. decembra 1925 »Poziv našim državljanom, lastnikom osporjenih obveznic 2% loterijskega posojila iz leta 1881., 4% konvertiranega posojila iz leta 1895. in 4½% posojila iz leta 1909.« Občinstvo se opozarja, da se ravna po tem razpisu.**

— **Ukinjenje umetniškega oddelka v prosvetnem ministrstvu. V prosvetnem ministrstvu je odločeno, da se ukine umetniški oddelek tega ministrstva in da se združi z nekaterimi drugimi oddelki. — Umetniški oddelek je bil povsem avtonomen ter je imel dosedaj tri načelnike. Prvi načelnik je bil Branislav Nušić, za njim je vodil ta oddelek Risto Odavić in sedaj mu načeluje dr. Branko Šenoa.**

— **Jubilej zaslužnega književnika. V Dubrovniku je slavil te dni 80letni rojstni dan g. Ante Vučetić, znani književnik in mnogoletni upravnik Dubrovniškega Arhiva. Jubilar je spisal mnogoštevilna zgodovinska in književna dela. Vučetić je bil tudi več let urednik književnega lista »Srđ«.**

— **Pokončevalcem volkov se bodo na podlagi odredbe velikega župana ljubljanske in mariborske oblasti izplačevale posebne nagrade, katerih višina in drugi podrobni podatki so razvidni iz razglasa, ki je nabit na občinski deski na poslopju mestnega magistrata.**

— **Bližnji potres. Dne 7. januarja ob 05.16 je bil precej močan potres, ki je bil zaznamovan na vseh aparatih. Od ranega jutra zaznamuje v naprej veliki vodoravni potresomer »Zlatorog« močno valovanje zemeljskih plasti kot odmev viharjev v daljavi. — Observatorij pod Triglavom.**

— **Osebne vesti s pošte.** Premeščeni so: iz Dol. Logatca v Ljubljano 1 Otilija Kambič, iz Ljubljane 1 v Podbrezje Franica Kappus, iz Topolščice v Maribor 1 Štefanija Schiffrer, iz Joč v Celje Ana Kurent.

— **Iz našega državljanstva so izstopili: Andrej Kaučič rodom iz Ivanjševskega vrha, dr. Franc Vajš, rodom iz Loče, Anton Pehman rodom iz Konjišča, Franc Bretschneider, pristojen v Pobrežje, Franc Markič rodom iz Celja in Alma Hober rodom iz Maribora.**

— **Sarajevo prednjači pri plačevanju davkov.** Dasi tudi Sarajevo preživlja veliko krizo in vlada v vseh panogah trgovine in industrije stagnacija, vendar so prebivalci izpolnili svoje davčne obveznosti, kakor menda v nobnem drugem mestu naše države. Sarajevo šteje nad 29.000 davkoplačevalcev, katerim je bilo za lansko leto predpisanih 63 milijonov Din davka. Do 31. decembra l. l. je bilo plačanih nad 96 odstotkov vseh davkov, le 2 milijona Din še ni poravnanih.

— **Polom hranilnice v Virovitici.** Pred par dnevi je okrajno sodišče v Virovitici proglasilo konkurz nad vso imovino ondotne hranilnice ter zapečatilo vse njene poslovne prostore. Kakšna je pasiva, se niti približno ne more vedeti, ker je hranilnica tako tesno poslovala z ondotnim Prometnim društvom, da se ne more ločiti imovine obeh zavodov. Konkurz je izzval veliko konsternacijo med vlagatelji in upniki.

— **Planinski dom na Mirni gori. Vljudno se prosijo vsi oni, ki so prejeli nabiralne pole, da pospešijo zbirko ter nakažejo denar do 15. t. m.**

— **»Gospodarski koledar« za l. 1926 je že izšel ter je naprodaj po vseh knjigarnah, in pri vseh podružnicah Jugoslovan. Matice v Ljubljani. Koledar obsega dva dela; prvi del vsebuje poleg koledarja in koledarskih podatkov mnogo praktičnih navodil in člankov, kakor: Kratka navodila o temeljnih pojmih kuhe. Nakupovanje živil. Nekaj opominov k vsakdanji negi telesa. Enakopravnost želodca itd., drugi del koledarja tvori pa troškovnik za vse dni v letu in recepti za nedeljske jedilne liste. Cena koledarju Din 18. Člani ga dobe pri podružnicah in v pisarni Jugoslovenske Matice v Ljubljani, Šelenburgova ul. 7, II. nadstr. za Din 14.**

— **Izseljeniška statistika za mesec september 1925. Po podatkih izseljeniškega komisarijata kraljevine SHS se je v mesecu septembru 1925 izselilo celokupno 155 moških poljedelskih delavcev iz Kraljevine SHS v Francijo. Od izseljenih je 104 iz predelov Hrvaške in Slavonije, 44 iz Dalmacije, *3 iz Slovenije*, 3 iz Bosne in Hercegovine in 1 iz Srbije. Celokupno se je od 1. IV. do 30. IX. 1925 izselilo v Francijo 1077 poljedelskih delavcev. Od tega števila odpade na Slovenijo 50. Prvi transport je bil odposlan 1. aprila 1925.**

— **Strašen umor v hrvatskem Zagorju. Adolf Lampel, sekvester na graščini Oskarja Pongratza v Maruševcu, je preživel božične praznike pri svoji obitelji v Kuzmincu. Dne 3. t. m. se je vračal z graščinsko kočijo nazaj v Maruševac. Med selima Cerje Tužro in Cerje Nebojse sta čakala v zasedi na Lampla 21letni Ant. Gradičak in 20letni graščinski kravar Mijo Škariga. Prvi je imel sekiro, drugi pa kol. Gradičak je udaril s sekiro sekvestra po glavi, da je ta takoj omahnil s preklano glavo. Voznik je prestrašen skočil iz kočije in bežal proti vasi po pomoč. Kmalu sta konja ustavila, nakar je pritekel še Škariga ter udrihal s kolom po glavi že mrtvega Lampla. Nato sta oba ubijalca zbežala domov, se napila in mirno zaspala. Kmetje, ki so prihiteli na pomoč, so našli strašno razmesarjeno Lamplovo truplo, ki je viselo z razbito glavo čez kočijo. Drugo jutro so orožniki oba ubijalca aretirali brez najmanjšega kesa. Uboj sta izvršila iz malenkostnih vzrokov. Prvi je bil jezen na sekvestra, ker je zagrozil njegovemu očetu, notoričnemu nasilniku in pijancu, da mu bo odpovedal službo. Škarigo pa je sekvester nekoč okregal zaradi zanikrnosti.**

— **Požrtvovalna ljubav med sestrama. V vasi Vidonje pri Metkoviću ima mlad posestnik M. mlado ženo, ta pa še mlajšo sestro, ki živi z njima. Prilika je moža in njegovo mlado svakinjo zapeljala. Ko je deklica začutila posledice, je vse zaupala svoji omoženi sestri. Ta je prevzela »grenke«. Nosečo sestro je skrbno prikrivala doma, sama pa je pripovedovala sosedam, da pričakuje »veliki dogodek«. Ko je sestra porodila zdravega dečka, je legla omožena sestra z otrokom v postelj in sprejemala poklone in čestitke sosed. Kmalu pa se je začelo nekaj šušljati, in leto dni po dogodku so prišli vsi trije pred sodnike, ki pa jim niso mogli ničesar kaznivega dokazati ter so vse tri oprostili. Sedaj zopet živi in spi trojica — pravzaprav že četvorica — srečno in zadovoljno pod skupno streho.**

— **Zadavljen umobolnik. Dne 5. t. m. je javil na zagrebški policiji bolniški strežaj Andrija Simony iz Osjeka, da je umobolni kmet Lazar Tomašević med vožnjo iz Osjeka v Stenovec v vlaku umrl. Zdravniški pregled pa je takoj ugotovil, da je bil umobolnik zadavljen. Zadavila sta ga Simony in njegov tovariš, ker je bolnik v vlaku začel besneti.**

— **Uboj zaradi plota. V Bivoljem brdu v Hercegovini žive mohamedani in pravoslavni mešano. Sosedje Pero Buntić, Mrgan Hadže, Alija Čolaković in Salih Čolaković so se opotovano prepirali zaradi primitivnega plota, ki jim deli zemljo. Te dni je Buntić navalil z nožem na sosede ter na mestu zaklal Alijo Čolakovića, dočim je Mrgana in Salih Čolakovića težko ranil.**

— **Strašna posledica rodbinske drame v Dragi. Kakor smo svoječasno poročali, je pred enim mesecem v Dragi pri Sušaku neki Iv. Viškanić streljal na svojo mater, vdovo Matildo Viškanić, nato pa še nase. Ranjeni mladenič je cele tri tedne nezavesten ležal v bolnici ter so zdravniki že popolnoma obupali. Pred par tedni pa se je vendar prebudil, toda bil je blazen in tudi popolnoma slep, dočim je mati ozdravela brez posledic.**

Zadnja pariška moda
«CENDRE DE ROSE»
«ROUGE MANDARINE»
«BOURJOIS-PARIS».

Iz Ljubljane

— **Maša zadušnica** za pokojnega Ivana Kneza se vrši 14. januarja ob 10. uri v frančiškanski cerkvi.

— **Nesreča kiparja Dolinarja.** Poročajo nam: V juniju t. l. otvorijo v Filadelfiji v Ameriki povodom proslave 150letnice osamosvojitve ameriškega naroda svetovno razstavo umetnin, katere se udeleže vsi kulturni narodi. Za razstavo se vneto pripravlja tudi večina jugoslovenskih upodabljajočih umetnikov. Nenavadna nesreča pa je doletela našega kiparja in umetnika g. Lojzeta Dolinarja. Kakor smo izvedeli, je g. Dolinar napravil za razstavo v Filadelfiji monumentalno figuro iz mavca, predstavljajočo atleta-bokserja v borilni poziciji. Kip je bil skoro dovršen in je bilo baje po izjavi prominentnih oseb iz umetniških krogov dosedaj najuspelejše Dolinarjevo delo, prvovrsten umotvor. V začetku tega meseca je nameraval Dolinar poslati kip v Zagreb, da ga vlijejo v bron. Toda nesreča ne počiva nikoli. Dolinar je sušil kip v svojem ateljeju in je v ta namen močno kuril. Neke noči, tik pred božičem, pa se je kip vsled prevelike toplote in ker je bil verjetno premalo fundamentiran, zrušil s podstavka in se popolnoma razbil. G. Dolinar je našel zjutraj samo še črepinje svojega umotvora.

— **Ustanovni občni zbor društva Trezvnosti v Ljubljani se vrši v nedeljo 10. januarja 1926, točno ob 10. uri dopoldne, v prostorih higijenske točilnice na veletrgu. Naj smatrajo člani za častno dolžnost, da temu važnemu zboru polnoštevilno prisostvujejo! Želeti bi bilo, da se i zunanji člani udeleže tega zbora, da dobe novo pobudo za delo. — 1. Otvoritev in pozdrav. 2. Doživljenjska obljuba nad 1letnih članov »SAVEZA TREZNOSTI«. 3. Obljuba. 4. Poročilo pripravljalnega odbora. 5. Poročilo naših mladinskih organizacij. 6. Pravila. 7. Volitev odbora. 8. Formiranje sekcij: mladinske, zdravniške, učiteljske (vzgojiteljske), ženske, propagandne (novinarske). 9. O abstinentskem svetu v Ljubljani. 10. Eventualia. 11. Resolucije. 12. Zaključek. — Med posamnimi točkami se udejstvuje hrabra voditeljska »Matjaževa četa« ljubljan. skavtov. Prosimo brate in sestre, predvsem brate akademike, da prineso članske karte najpozneje do sobote zvečer (ev. k odborovi seji v hig. toč. v soboto zvečer) podpisane ali nepodpisane nazaj. — Odbor.**

— **Slovensko planinsko društvo v Ljubljani sklicuje izredni občni zbor na soboto dne 16. januarja 1926 popoldne ob 16. v društvenih prostorih, Šelenburgova ul. štev. 7. Na dnevnem redu je poročilo o osnutku Saveza planinskih društev v kraljevini SHS, sprejem nejegovih pravil in izbor delegatov in namestnikov za kongres Saveza; dalje sklepanje o odborovih predlogih in slučajnostih.**

— **Tedenski zdravstveni izkaz. V dobi od 1. do 7. t. m. je bilo v Ljubljani 27 rojstev (13 dečkov in 14 deklic). Umrlo je v isti dobi 19 oseb (12 moških in 7 žensk), med temi 10 domačinov in 9 tujcev (v zavodih). Smrtni vzroki so bili: 1 jetika, 3 rak, 2 srčna hiba, 1 pljučnica, 1 driska, 1 vnetje slepiča, 3 prirojena slabost, 2 nezgodi, 5 druge bolezni. Izmed nalezljivih bolezni je bil prijavljen le 1 slučaj škrlatinke.**

— **Predavanje o železobetonu** se vrši vsako nedeljo od 8. do 12. Pričetek v nedeljo 10. januarja, nadaljnje informacije se dobi v tehniški pisarni na Tržaški cesti štev. 2.

— **Stenografski tečaj** otvori Trg. društvo »Merkur« v Ljubljani in vabi nameščence in nameščenke, ki imajo do tega veselje, da se prijavijo v društveni pisarni Gradišče 17, I., do najkasneje 12. t. m. 24-n

— **Trgovski koledar za leto 1926** je izšel in se dobiva pri Trg. društvu »Merkur« v Ljubljani, Gradišče 17, I. Cena Din 20.— s poštnino vred. 23-n

— **Triglavanski ples.** I. A. D. »Triglav« priredi dne 6. februarja t. l. v Celju vsakoletni Triglavanski ples, na katerega že sedaj vabi in opozarja širni krog svojih prijateljev. Vabila se pričnejo v kratkem razpošiljati. Eventuelne reklamacije naj se naslovijo na naslov: I. A. D. »Triglav«, Ljubljana, Narodni dom. 17-n

— **Društvo Soča v Ljubljani** naznanja, da predava v soboto 9. januarja 1926 v salonu pri »Levu« ravnatelj državne gluhonemnice v Ljubljani g. Fran Grm, in sicer o povsem novi strokovni temi: »Razvijanje govora in govorne napake pri otroku«. Ker je to predavanje zelo važno in koristno, vabimo člane in prijatelje posebno pa starše, da se tega prekoristnega predavanja v čim večjem številu udeleže. Začetek točno ob pol 9. zvečer. Vstop vsem prost.

— **Aretacija.** Ljubljanska policija je aretirala Jos. Muleja zaradi nedostojnega vedenja na javnem prostoru, Janka Trbežarja zaradi tatvine klobas, Iv. Zdešarja zaradi prepovedanega povratka, Jos. Traunena zaradi goljufije, Ant. Zupana, Frid. Mona in Al. Rutinga zaradi napada in prepevanja izzivalnih nemških pesmi.

— **Vlom.** V noči na 3. t. m. je bilo vlomljeno v prekajevalnico Karoline Smoljan na Mesarski cesti ter odnešeno 50 kg prekajenega mesa. V isti noči so neznanni storilci skušali tudi vlomiti v prekajevalnico Mar. Novljan na isti cesti, a so bili prepodeni.

Iz Celja.

—c **Knjižnica ženskega društva je štela ob koncu minulega leta 252 članov. Od 1. januarja do 31. decembra 1925 je izposodila približno 4150 knjig. Knjižnica ima 700 slovenskih, 100 srbohrvatskih in 350 nemških knjig. Posluje vsak četrtek od 18. do 19., ob nedeljah od 10. do 12. — Vpisnina znaša 5 Din, za dijake, učence in vajence 3 Din. Izposojuje se samo na izkaznice. Od slovenskih knjig se plačuje za 14 dni enkratna izposojevalnina, t. j. od slovenskih 1 Din, od nemških zaradi visoke cene sorazmerno več. Zaostanki se računajo po tednih.**

HOGAVICE KLJUČ
so najboljše in najcenejše kajti trpežnost enega para nogavic z žigom in znamko (rdečo, modro ali zlato)
„Ključ"
je ista kot trpežnost štirih drugih parov. 93-n
Ljubljo in priporočajo se!

—c **Šoštanj.** Dne 6. t. m. se je poročil g. živinozdravnik Peter Rihtarič, odličen pristaš SDS in narodni delavec v vseh tukajšnjih društvih, z gdč. Zalko Klemenčičevo iz znane, vrle narodne rodbine. Pri svatbi se je nabralo 300 Din za Sokolsko društvo v Šoštanju, za kar izreka odbor najiskrenejšo zahvalo. Postavili so se zlasti šoštanjski fantje z darovanim šopkom in veselim pokanjem topičev, novoporočencema so pa čestitali na prisrčen način tudi zastopniki društev in številni njuni prijatelji. — Bilo srečno!

—c **Ljudsko gibanje v celjski župniji v letu 1925.** Rojenih je bilo 436, umrlo 362 oseb, poročenih je bilo 157 parov.

—c **Preselitev Lastnega doma.** Kakor čujemo, se stavbna in kreditna zadruga Lastni dom preseli iz dosedanjih uradnih prostorov v hiši gospe Vanič v hišo g. dr. Božiča v Prešernovi ulici, katero je kupil od dozdajšnjega lastnika g. Bacho.

—c **Prodana slaščičarna.** Gospa Ana Petriček je prodala svojo slaščičarno na Glavnem trgu g. J. Rebeuscheggu.

—c **V mesecu decembru** je v Celju umrlo 25 oseb, in sicer 9 v mestu, 16 v javni bolnici.

Iz Maribora

—m **Nadaljna predavanja o ruski kulturi v Ljudski univerzi v Mariboru.** V ponedeljek dne 11. januarja bo predsednik Ljudske univerze g. inž. Janko Kukovec nadaljeval svoje predavanje o Tolstoju. V drugim delu bo očrtal najzanimivejšo in najbogatejšo dobo njegovega življenja in delovanja, ko je veliki ruski genij ustvaril najmarkantnejša pripovedna in filozofična dela. V prvi vrsti bo v tem predavanju podal Tolstega duševno krizo, njegovo intenzivno iskanje življenske resnice. Predavatelj bo v plastični sliki Tolstega kot človeka in misleca pokazal rezultate te duševne krize. — V petek 15. t. m. pa bo predaval znani umetnostni predavatelj Ljudske univerze g. dr. Stele iz Ljubljane o ruskem slikarstvu. Predavanje bodo spremljale številne skioptične slike, predstavljajoče razvoj ruskega slikarstva od bizantinske dobe cerkvene umetnosti do novejšega svobodnega slikarstva. V ciklu o ruskem kulturnem življenju še sledi nekaj predavanj, med njimi predavanje o novih gledaliških pokretih v Rusiji.

Julijska krajina

—j **Za ustanovitev narodnega sveta.** Politično društvo Edinost« v Gorici in politično društvo za Hrvate in Slovence v Istri odgovarjata na izjavo **političnega društva »Edinost«** v Trstu in naglašata: Živimo v težkem času, ko izgublja naše narodno občestvo svoje najboli dragocene dobrine in se dviga iz globin ljudstva po skupni obrambi v Narodnem svetu. Narodni svet se mora ustanoviti. To je bil cilj našega javnega predloga. Naša sveta in prva dolžnost je, da ta cilj uresničimo. Povzpnimo se na višino sedanjega zgodovinskega položaja, dvignimo se nad vse žaliive naših oseb, časopisov in organizacij, da se le Narodni svet res ustanovi. Nalaga se poslancu dr. Besednjaku, da stopi tekom meseca januarja v stik z vodstvom nasprotne (!) stranke, da se more izvesti praktična organizacija Narodnega sveta.

—j *Gradba novega izvoznega trga v Gorici* je bila odobrena v zadnji seji pokrajinskega upravnega odbora v Vidmu. Nov izvozni trg je živa potreba goriškemu mestu.

—j *Pri tržaškem prefektu* so bili za novo leto tudi številni zastopniki slovenskih občin. Napram njim je na voščila izjavil, da hoče voditi glede drugorodcev politiko pravičnosti in iskrenega sodelovanja. Obljubil je, da v kratkem obišče njihove kraje.

Humor!
Samo še danes in jutri.
Pomagajte!
Jaz sem milijonar!
Zabava polna burka, v kateri se razvija znani ruski komik
NIKOLAJ KOLIN
iz navadneža železničarja v težkega milijonarja, ki razsipljo dolarje, vender počasneje nego se glasi njegova stava.
Predstave ob: 4, ½6, ½8, in 9.
Prvovrstni umetniški orkester svira pri vseh prestavah
ELITNI KINO MATICA
vodilni kino v Ljubljani.
Telefon 124.

Gospodarstvo

Naši vojni dolgovi

Bivanje naše delegacije v Parizu ima važno finančno ozadje. Gre namreč za ureditev vojnih dolgov Franciji, ki ji dolguje Jugoslavija več kakor Ameriki. Član finančnega odbora dr. Slavko Šečerov je izračunal, da so znašali naši vojni dolgovi 1. julija 1925:

1. Za materijal, ki ga je dobila Srbija od francoske vlade 1,000.000.000 fr.
2. Za posojilo od francoske vlade 486.581.250 fr.
3. Za posojilo in materijal od angleške vlade 24.896.411 fr.
4. Za materijal, ki ga je dala povodom rekonstrukcije angleska vlada 1,883.078 fr.
5. Za posojilo od ameriške vlade 26.059.865 dol
6. Za materijal od ameriške vlade 34.970.020 »

Celokupni vojni dolg naše države Franciji znaša torej brez obresti 1 milijardo 486.581.250 frankov, Angliji 26.699.489 funtov, Ameriki 66,486.392 dolarjev z obrestmi do 31. decembra 1924. Celokupni vojni dolg Jugoslavije znaša po sedanjem tečaju franka, funta in dolarja 15,312,967.700 Din. Te številke so pa samo fiktivne, ker je malo verjetnosti, da bo plačevala naša država Franciji dolgove po sedanjem tečaju franka. Dolgovi Ameriki so najmanjši, ker znašajo komaj 4 milijone papirnatih dinarjev, dočim znašajo vojni dolgovi zaveznikov držav Ameriki 200 krat več.

—g **Indeks cen v lanskem letu.** Z indeksom za december 1925 smo dobili pregled o gibanju cen v lanskem letu. Indeks za december znaša 1640 (v novembru 1597). Cene so torej poskočile v trgovini na debelo za 43 točk ali 2.8%, kar je posledica podražitve poljedelskih pridelkov in živine. Začetkom lanskega leta je znašal indeks 2012 in je padal do oktobra. Od oktobra so cene neprestano skakale. Spomladi in poleti se je pocenila živina malone za 50%, jeseni so padle cene žita. Cene kolonijalnega blaga so celo leto polagoma padale. Najmanj so se pocenili industrijski izdelki. Dočim je nazadoval celokupni indeks za 25%, je padel indeks industrijskih izdelkov samo za 15%.

—g **Spremembe uvoznih in izvoznih predpisov v Rumuniji.** Ministrstvo trgovine in industrije je sporočilo naši zbornici za trgovino, obrt in industrijo, da je rumunsko ministrstvo trgovine in industrije določilo: 1. da se voda za lase, neparfimirana, tedaj tudi voda za lase imenovana »Rojal Vinsod« more uvažati v Rumunijo brez posebnega odobrenja, toda da je pri uvozu vendar plačati redno carino; 2. za izvoz starega bakra in svinca se določa izvozna carina na 40 lejev od 1 kg. Izvoz se bo dovolilo samo na podlagi osebnega odobrenja ministrstva financ.

—g **Prodaja.** Pri direkciji drž. železnic v Ljubljani se vrši 26. t. m. ofertalna licitacija glede prodaje različnega starega bakra in cinkove pločevine. Predmetni pogoji so na vpogled pri ekonomskem odelenju te direkcije.

—g **Mednar. razstava usnja in obutve** se bo vršila v Milanu od 22. do 29. t. m. Sedež razstavne uprave je v Milanu, via Principe Umberto No 19.

—g **Seznam sejmov in razstav.** V pisarni Zbornice za trgovino, obrt in industrijo je na vpogled seznam sejmskih prireditev in razstav, ki se bodo vršile v raznih državah v času od januarja do junija 1926.

—g **Ukinitev vizuma za promet med Švico in Avstrijo.** Na temelju rešenja švicarske vlade je izza 1. t. m. ukinjen vizum med Avstrijo in Švico. Državljani teh držav smejo prekoračiti avstrijsko-švicarsko mejo brez vizuma samo na podlagi rednega potnega lista. Izvzeti so samo oni, ki potujejo v Švico v svrho zaposlitve, za katere izdaja v vsakem konkretnem primeru dovoljenje Eidg. Fremdenpolizei v Bernu.

To in ono

Nage deklice pred plugom

V moskovski »Pravdi« poroča neki zdravnik o čudni šegi, ki vlada v nekaterih krajih notranje Rusije. Na kresno noč pozove vaški župan vse deklice, ki morajo priti nage na določeni kraj. Župan jih nagovori: »Otroci, bodite pošteni in odkritosrčni, sicer bo propadla vsa vas. Samo tiste, ki ste še popolnoma nedolžne, smete sodelovati.« Po tem nagovoru odidejo povešenih glav tiste, ki imajo kaj na vesti, ostale pa se vprežejo v plug ter pojoč vlečejo trikrat brazdo okrog vasi. Prebivalci so namreč prepričani, da bi pošasti uničile vas, ako b se ta prastari običaj ne ponavljal vsako leto.

Morala v Macedoniji

V goratih krajih Macedonije živi prebivalstvo popolnoma ločeno od ostalega sveta, zato so njegove šege in navade zelo primitivne. Moški žive večinoma v tujini. Kadar si mladenič ali vdovec prihrani primerno svoto denarja, se vrne domov, da se oženi. Toda to se zgodi na nenavaden način: dekle je namreč treba kupiti. Navadno se tak par poprej sploh ne pozna. Mladeniču povedo njegovi prijatelji, kje je primerna nevesta. Nato pošlje on tri prijatelje k dekletovemu očetu, da se pogodita za ceno. Matere in hčere nimajo pri tem besede. Pogajanja se vršijo tako hrupno in neizprosno, kakor na vaških sejmih za konje ali vole. Cene za zdrave deklice so danes 8—12.000 Din. Ko se pogodijo, mora ženin polovico kupnine takoj očetu izplačati, nakar gre eden teh mešetarjev na dvorišče in odda strel iz pištole. Na to znamenje začne ves ženski svet v hiši jokati. Za doto dobi deklica navadno samo eno obleko, zato pa toliko parov opank — včasih do 100 — da so njeni zaboji napolnjeni ž njimi. Cele tri dni pred poroko se mora nevesta postiti. Že par mesecev po poroki navadno mož zopet odide v tujino in se ne vrne včasih po par let, včasih pa sploh nikoli, ker v oddaljeni Grčiji ali Turčiji popolnoma pozabi na ženo ter se z drugo poroči. Par let ga žena zvesto čaka, nato pa zaprosi za ločitev zakona in se znova poroči. Na ta način zapuščene, ozir. ločene žene se mnogo lažje poročijo kot dekleta, ker za nje ni treba plačati odkupnine. Seve so povsod tudi izjeme. Marsikatera žena se kmalu po moževi smrti uda nemoralnemu življenju. Žandarji in financarji imajo v onih krajih lepo življenje. Niti starši, niti popi ne zamerijo zapuščenim ženam nemoralnega življenja. Neki pop je rekel napram tujcu: »Vse to o naših ženah je resnica, toda kaj hočemo? Taka je voda in tak je zrak pri nas. Ženske niso krive, da ne ostanejo poštene. Jaz jim odpuščam.« Pa tudi možje, ako se vrnejo, se delajo, kakor da ne vedo za nezvestobo žene. Ako je žena med tem dobila tudi več otrok, jih mož ves srečen objema.

Ljubavno pismo v brivnici

Zabavnost, ki je vladala v ameriških brivnicah, je izginila, odkar jih posečajo ženske parkrat na teden. Zgodi se, da mora biti čakajoč mož galanten in pusti damo pred seboj na vrsto, pa mora sedeti tam še dolgo časa. Poprej so moški kramljali med seboj, kar so hoteli, nič se ni bilo treba ozirati na družbo, sedaj pa je treba paziti na vsako besedo, da se ne razdraži kake Evine hčere. Poprej so kadili moški tudi iz pipe, sedaj se smejo poslužiti le še ci garete in treba jo ponuditi tudi dami. Razgovor dobiva čisto drugo vsebino in čakanje v brivnici postaja za moškega muka. Poprej je bilo po brivnicah polno dnevnikov, sportnih in humorističnih listov, sedaj se šopirijo po mizah modni listi. Pa kaj se vse še lahko zgodi v brivnici? Včasih je bila brivnica tudi varno zavetišče za moške skrivnosti. Nedavno je prišla v neko brivnico gospa Guthausova. Bilo je to v Čikagu. Čakala je, da pride na vrsto in ji brivski umetnik uredi in počeše njeno glavico. Prišla pa je v ono brivnico, v katero zahaja njen mož. Gledala je okoli sebe in njene oči so se ustavile nad nekim alfabetičnim registratorjem; to je bilo nabirališče privatnih pisem za brivčeve posetnike. Žena je iz radovednosti pogledala na črko »G« in odprla predalček. In glej! Pismo za gospoda Guthausa. Vzela je pismo in čitala. Pravo ljubavno pismo. Mož jo vara. Dokaz ima v rokah. Guthausova je bila tako razjarjena, da je kar bežala iz brivnice k odvetniku, ki je napravil tožbo za ločitev zakona. 50.000 dolarjev bo moral plačati nesrečni Guthaus. »Žrtev ženske emancipacije in mode.«

Čeh poslanik Timesa

Angleški listi so pred nekaj dnevi proslavili stoletnico rojstva velikega novinarja, ki je bil dobil ime »poslanik Timesa« in katerega se lahko smatra za pričetnika intervjuvov. To je Henrik Stefan pl. Blowitz. Rodil se je 28. decembra 1825 v Blowskem gradu na Češkem. Novinarstva v pravem pomenu besede se je oprijel precej pozno, potem, ko je bil star že skoro 50 let, toda svojo dobo, od leta 1875. do 1903. je bil kot dopisnik in specijalni odposlanec »Timesa« tako ugleden in spoštovan novinar, da so se z njim razgovarjali številni najveljavnejši takratni državniki in radi poposlušali njegova izvajanja in njegove nasvete. Bismarck se leta 1878. na kongresu v Berlinu za druge novinarje še zmenil ni, sprejel pa je »poslanika Timesa« in imel z njim dolg pogovor. Sultan Abdul Hamid je stal pred njim leta 1883. kakor učenec pred učiteljem in verno poslušal, kar mu je »angleški« Čeh pripovedoval. Blowitz je bil človek velikega obzorja in brezprimerne odločnosti, kar se je pokazalo posebno napram Mac Mahom in poznejo v Dreyfusovi aferi. Leta 1903. je nehal s svojim delovanjem, oslabljen na telesu in kmalu nato je umrl.

Podpirajte

podporno društvo slepih

Kaj pravite na to?

ako se pogledate v ogledalu in Vam začne Vaš obraz in lasje delati skrbi. Za pravo nego Vaše polti, Vašega obraza in Vaših rok ter za popolno nego las dobite dva preizkušena proizvoda. Poznavalci pravijo: od dobrega najboljše! I. Fellerjeva prava kavkaška Elsa pomada za obraz in kožo, čuva mladost in lepoto, ter je najmočnejšega delovanja zoper pege, sojedce, nečisto polt, rdeče in hrapave roke. Z redovito masažo se odpravijo tudi gube z obraza. II. Fellerjeva močna pomada za lase odstranjuje perhljaj, preprečuje izpadanje las in prerano osivelost, krhke lase napravi mehke in voljn. Cena obeh pomad je enaka. Za poizkus 2 lončka od ene vrste ali po en lonček od obeh vrst, Elsa pomad že obenem z zavojnino in poštnino za 38 Din, ali samo proti naprej poslanem denarju, ker je po povzetju poštnina za 10 Din višja. Posamične steklenice Elsafluida se dobijo v apotekah in sorodnih trgovinah za znižano ceno 9 dinarjev. Naročila nasloviti: lekarnarju Eugen V. Fellerju v Stubici Donji, Elsatrg 238, Hrvatska.

Le za odrasle so izšle v slov. prevodu svetovno znane novele

DEKAMERON,

ki jih je spisal ital. pisatelj Boccaccio. Dekameron je knjiga ljubezni, knjiga žgoče satire na nemoralno življenje duhovništva in meništva, knjiga smešnih a čudovitih doživljajev iz meščanskih in plemiških krogov v XIV. stoletju. Dekameron je okrašen z **32 ilustracijami.**

Za mladino je knjiga neprimerna.

Broširan velja Din 56·—, v celo platno vezan Din 72·—
Luksuzna izdaja Din 100·—

Izdala **Knjigarna Tiskovne zadruge v Ljubljani**

Nobenega slovenskega izobraženca ne bi smelo manjkati med naročniki Ljubljanskega Zvona, ki vodi že 46 let slovensko književnost ter vestno zbira okoli sebe naše najboljše pisatelje.

LJUBLJANSKI ZVON

I. 1926

priobči zanimiv satiričen roman Vl. Levstika, obširno novelo Franceta Bevka, historični roman Jožeta Lavrenčiča in proizvode cele vrste drugih pisateljev. Izhajal bo v povsem novi obliki in opremi.

Naročnina znaša za celo leto v Jugoslaviji Din 120·—, za inozemstvo Din 150·—.

Naročite ga takoj pri

Tiskovni zadrugi v Ljubljani.

Prešernova ulica št. 54.

Premog, drva, oglje, briketi, koks

ILIRIJA, Kralja Petra trg 8. Telefon 220.

Odvetnik 65

dr. Fran Kandare

se je PRESELIL S SVOJO PISARNO iz Krškega v **LJUBLJANO,** Miklošičeva cesta 20, zgradba Okrožn. urada za zavarovanje delavcev (pritličje).

Ako potrebujete **sveže ali suhe vence, šopke aranžmaje,** pokličite telefonsko številko

341

cvetličarna KORSIKA

Aleksandrova cesta

Naročila se pošiljajo na dom 187-L

Lepa črna pisalna miza

po ceni naprodaj. Slomškova ulica št. 14, pritličje desno. 66

Najstarejša slovenska pleskarska in ličarska delavnica

Ivan Bricelj, Ljubljana

Dunajska cesta 15 in Gosposvetska c. 2 (dvorišče kavarne „Evropa")

Se priporoča. — Izvršitev točna, cene zmerne. 27-L

Instrukcijo

prevzame ubog priden učiteljiščnik pri boljši rodbini. — Ponudbe pod «Instrukcija/9» na upravo «Slov. Naroda».

Prodam hišo

na Glincah. — Naslov pove uprava «Slovenskega Naroda». 57

Zahvala.

Za naši tvrdki izraženo sožalje ob priliki smrti našega dolgoletnega sošefa, gospoda

Andreja Gassnerja

veleindustrijalca

se najtopleje zahvaljujemo.

Tržič, meseca januarja 1926.

Bombaževa predilnica in tkalnica Tržič

Ed. Glanzmann & And. Gassner

Zahvala.

Za nebrojne izraze iskrenega sočutja, ki so nam došli ob priliki prebridke izgube našega preljubljenega soproga ozir. očeta, gospoda

Andreja Gassnerja

veleindustrijalca

se najprisrčneje zahvaljujemo in prosimo, da se predragega pokojnika obdrži v blagem spominu.

Bolzano, meseca januarja 1926.

Rodbina Andrej Gassner.

Urejuje: Josip Zupančič. — Za «Narodno tiskarno»: Fran Jezeršek. — Za inseratni del lista: Oton Christof. — Vsi v Ljubljani.